

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Marele Andrei.

În ziua S-lui Andrei în toate bisericile ortodoxe din metropolie s'a oficiat parastas pentru Marele Arhiepiscop și Metropolit Andrei. În centrele diecezane de episcopi, în parohii de preoțimea parohială, pretutindenea împreunate cu festivități și repaos școlar. Însă par'că pomenirea de estimp a fost mai emoționată decât de alta dată. Caracteristica aceasta a emoției interne par'că e mai elocventă decât toate discursurile festive, este inspirația vie de mărimă bărbatului prin care s'a renoit biserica ortodoxă română din regatul ungar. Simțim că admirația s'a prefăcut intim cult al apostolului bisericii naționale.

Trimis de prevedință pe vremurile revoluției dela mijlocul secolului trecut în biserica sguduită de atâtea nenorociri ce a trebuit să îndure în decursul vremurilor de restriște biserica gr.-or. română din Ungaria și Transilvania, în conștiința misiunii sale sfinte și-a consacrat viața operei de renoire a bisericii strămoșești.

Cultura lui superioară religioasă și profană, vasta lui cunoștință de carte și oameni, eminențele lui calități personale, toate într'un cor au servit marele lui talent organizatoric în care s'a plăsmuit opera autonomiei bisericești, înfăptuită într'o lume internă de care nu eră înțeles și o lume externă streină de aspirațiile lui.

Vremurile mari de atunci și-au găsit pe omul mare. Putem și noi zice: Fost-a om trimis dela Dumnezeu numele lui Andrei.

S'a întâmplat și atunci ce s'a întâmplat întotdeauna și în trecutul mai îndepărtat, că de câte ori eră să se stingă neamul acesta, din biserică a răsărit trimisul lui Dumnezeu de l'a scos la lumină. Și lumina lui este cultura. Așa la începutul secolului trecut marii dascăli ai neamului românesc, așa Sava Brancoviciu și așa mărturișeste cronicarul secolilor de mai nainta, că acest popor mai mult luptă pentru limbă decât pentru viață. Limba e conducătorul bun al culturii. În împărtășirea de acești trimiși vedem îngrijirea lui Dumnezeu de noi. Aceasta credință în îngrijirea dumnezească vrem să o întărim deosebi în ziua de astăzi, când serbăm pomenirea trimisului du-

mnezeesc Andrei, pilda strălucită a Marelui Arhieru.

Vremurile de astăzi ne reamintesc vremurile Marelui Șaguna. Iată de ce emoțiile, oțlările și plângerile la mormântul lui Șaguna. Sunt suflete sbuciumate de gândul, că oare vremurile mari de acum aveă-și-vor pe omul mare?

Nu vă temeți.

Nu s'a stins iubirea de biserică și neam din inima preoților românești, nici s'a curmat șirul trimișilor dumnezești pentru scoaterea poporului credincios din strimtoarea vremurilor. Aceasta ne-o spune conștiința noastră de preoți și credința în îngrijirea lui Dumnezeu de noi. Zilele aceste de inspirații la mormântul lui Șaguna sunt dovadă, că este viu spiritul lui Șaguna în noi, în toți dela vlădică pân' la opincă. Să stăm bine, să stăm cu frică sfânta jertfă cu pace să o aducem la mormântul aceluia care e un izvor de inspirație pentru noi. Popoarele cari au izvoare vii de inspirație nu pier.

Nu va peri poporul nostru nici sub urgia vremurilor de astăzi. Nici un popor nu pere de forță externă, de foc și sabie, ci numai de descompunere internă, de concepție sufletească și trupească. Popoarele trăesc prin idealurile lor, sabia și focul e proba tăriei lor, din care ies mai viguroase dacă prestau proba; și mor în lipsa de idealuri, ori cu idealuri căzute în mocișla concepției.

Din manifestările zilei aniversale a Marelui Șaguna să desprinde luminoasa vedenie, că idealul bisericii naționale e viu în sufletele noastre și că numai prin noi înșine, prin integritatea noastră, îl putem duce la isbândă desăvârșită, la realitatea lui. Numai acela este adevărat ideal care are o realitate, cum realitate este biserica, patria, națiunea, cuprinsul idealului lor.

Civilizația satelor noastre.

În lumea aceasta ni-e dat să vedem multe lucruri minunate. Cu câte greutate se ridică o zidire, câți măiestri, câte planuri, câte alcătuirii sunt de lipsă la săvârșirea ei, sau o operă de artă, câtă muneă externă reclamă, câte mo-

deluri, câte cioplitori de maestru, câtă muncă tehnică se recere ca materia moartă să poată lua în fine după multe osteneli forma unei statui.

Și i-an uită la o mică floare și dânsa este în adevăr un minunat capod'operă, la care nu a cioplit și măsurat din afară nici un maestru. Dintr'un mic sămbure s'a dezvoltat o minunată formă tehnică și estetică, fără ca să fie chibzuit înainte asupra ei cutare artist. Nimeni nu a împărțit, dar nici nu ar putea împărți rolurile celulelor, ci dânsule singure, unele s'au prefăcut în cotor, altele în rădăcini, altele în flori și altele în potirul plin de mirezme minunate. Deosebirea deci între o statuie și între o floare este, că la cea dintâi, frumseță moartă, a lucrat o putere externă, iar la cea din urmă frumseță vie a fost activă și diriguitoare una de D-zeu dată forță launtrică. Ori cât ar fi de înălțătoare și miraculoasă arta omenească, totuși arta lui D-zeu fi este ei superioară, pentru că e vie, nepătrunzibilă și neimitabilă. Bunul D-zeu a pus și în om, ca și într'o floare în măsură mai mare sau mai mică o forță launtrică așa că frumseța omului numai de aici poate să porceadă. De lași ca aceasta schinteie D-zeească să adoarmă în launtrul tău, atunci ciocăniturile venite din afară nu te vor ridica nici când din animalitate. Istețimea croitorului și a frizerului poate să facă din tine un animal frumos îmbrăcat și ireproșabil bineîngriit, numai un om nici când. Să fim bine înțeleși ce vine din afară se numește civilizație și ce crește și vine dinlauntru se numește cultură și în planta aceasta internă rezidă valoarea și forța atât a unui individ, cât și a unui popor.

Este un fapt bine cunoscut, că atât un om singuratic, cât și un popor întreg, din ce progresează mai mult cu internul din ce simte mai mult lipsa firească de a-și schimba și îmbunătăți condițiunile externe de viață. La un popor mai cult vom afla *ourăfenie, rânduială, confort în toată privința* și toate acestea nu de ochii lumii, ci pentru aceea că corespund mai bine sănătății, care este înșasi fericirea și baza a toată activitatea pe pamânt.

Un popor rămas îndărăpt în cultură în urma vitregimii sorții este încontinuu amenințat, ajungând în contact cu popoare mai culte să împrumute forma externă dela acestea, uitând fondul sufletesc, care fi zace la bază.

Cine va străbate satele noastre din acest punct de vedere și va încercă să judece că ce e cultura și ce e zmalț extern, civilizația acolo se va întoarce cred cu experiențe foarte triste la masa verde de unde a pornit și unde s'a obișnuit mai înainte se dirigeze lumea, necunoscându-o.

Prima durere o va simți călătorul nostru în cele mai multe sate ale noastre care prin căile

ferate, târguri și alte ocazii de întâlnire au ajuns în contact cu elemente streine când va auzi graiul sătenilor noștri. Limba poporului a fost în trecut și este și astăzi cel mai de seamă izvor al culturii noastre și totuși acest mai curat izvor al culturii și al ființei noastre este amenințat în existența sa prin împetrișirea cu cuvinte străine și cu cuvinte literare schilodite. Dar ce e mai dureros în lucru, sătenii noștri comit aceste păcate grave în contra graiului strămoșesc, cu gândul să pară mai ciselăși, mai culti decât frații lor mitocani. Avem săteni cari cred, că a călători pe »ersti clas« fi mai mult decât a merge pe clasa întâi, ori a zice »zbeze« (spese) cheltuelilor e foarte domnesc lucru.

Dar mai trist decât cu limba stăm cu portul pe o mare întindere locuită de românași. Aici avem o pierdere înădită națională-estetică și economică. Poporul nostru vede că străinii și orășenii pun pond și pe îmbrăcăminte, de aceea ca să nu pară nici ei mai pejos, să pun la întrecere și așa îmbrăcăminte devine pentru ei nu un mijloc, ci un scop al vieții.

Unica noastră mângâiere ar fi dacă din luxul păcătos cu hainele, ni-s'ar ridica alta tagmă din sărăcie, însă durere Românul e nobil din naștere și nu se poate dimitte la industrie și comerț, așa că și materia și pregătirea ei o plătește cu bani ccumpi străinilor, iară el rămâne cu *fala și cu sdrențele*. Nu sunt rare comunele noastre unde poporul cheltuește anual în medie 15—20.000 coroane pentru haine luxoase, petrecând așa suma aceasta în buzunarele străinilor și lăsând să-i falimenteze aproape biserica și școala. De gustul estetic al acestor haine e bine să nu mai vorbim, fiindcă el nu există. Atâta putem constată, că cu pierderea îmbrăcăminte strămoșești s'a dus simțul frumosului, industria casnică și cu dânsa un neprețuit factor de educațiune. Icoana satelor noastre e extrem de tristă; pe dinafară sătenii noștri runt luxoși la culme iar pe dinlauntru negri de săraci. Țăranca noastră care cheltuește mii de coroane pentru haine, ca un stâlp al vieții și al sănătății noastre sufletești ce este și astăzi crede cu inverșunare că luna o mănâncă vârcolacii și nu încetează a ticlul învățătura despre morburile lipicioase de o iscodire nefericită a doftorilor. Câte, dar câte credințe deșerte țin înlanțuit sufletul oamenilor dela sat și nu lasă să pătrundă în el o concepțiune sănătoasă și adevărată despre viața și rosturile ei.

Dar cea mai grozavă boală ce bântuește prin satele noastre este goana după câștig cu orice mijloace:

Poporul nostru vede și simte, că marea de oameni în mijlocul cărora trăește și muncește și el, e cuprinsă de un exagerat cult al vițelului

de aur. Inșă și în privința aceasta trebuie să ne avem durerea noastră, pentru că străinii oricât ar vâna câștigul ei totuși îl cheltuesc mai cuminte decât noi, clădind din el instituții cari vor rămâne și pentru vremurile când oamenii scârbiți de robia banului vor fi mai aplicați spre idealism, pe când câștigul nostru se cheltuește aproape întreg pe lucruri netrebnice în urma lui nu rămâne decât praf și cenușe.

În civilizația satelor noastre până astăzi s'au strecurat elemente stricacioase, dânsa amenință să ne despoaie încetul cu încetul de toate caracteristicile ființei noastre și distruge tot mereu fondul nostru sufleteș frumos și original. Pe mulți săteni din generația mai nouă poți să-i bați de moarte și nu-ți vor ști să-ți spună vre-o frumoasă poveste din bătrâni sau să-ți cânte vre-o doină de demult.

De aceea ce bine ar fi dacă fără amânare am culege, până încă e vreme, din gura bătrânilor toată comoara noastră de povești, snoave și am adună ultimile exemplare cari reprezintă frumseța și originalitatea portului strămoșesc.

E timpul suprem ca să ne punem pe muncă și prin toate mijloacele posibile să punem stavilă influințelor externe atât de stricacioase asupra poporului dela sate și să trezim în el »forță launtrică« din care răsare cultura binefacătoare. Un bineredactat și scris ziar popular ar trebui să biciuiască neîntrerupt păreriile atât de greșite ale țăranilor noștri și să le arate în graiul lor, felul de viață corect al altor popoare. Numai așa curățind și pregătind terenul ar putea biserica, școala și societățile de cultură să înceapă cu succes o *muncă internă* în sânul poporului nostru. Pentru că nu e posibil să sperăm în timpuri mai fericite fără disciplină și muncă de fier. Să nu ciocănim deci vecinic prin afară, ci din inimă să scoatem tezaurile cele bune.

X.

Regina României la universitate.

Eram obișnuiți cu o regină savantă în România. Carmen Silva a dat farmecul literar curții regale românești. Pe tronul României strălucea înțelepciunea unui rege și inima poetică a unei regine. Despre familia moștenitoare de tron știam, că moștenitorul Ferdinand e cel mai bun soldat, moștenitoarea cea mai frumoasă femeie și copiii cei mai frumoși în țară. Mereu încep acum a lumina și frumsețile sufletești ale reginei Maria, frumseți cari întrec și cele mai exagerate așteptări. Văzurăm sufletul ei eroic în lupta umanitară contra boalelor ce amenințau soldații țării, în curând ea deveni mama soldaților. După aceea o vedem ca scriitoare storcând admirația lumii literare românești. Vestea mai nouă e, că a asistat cu fca ei Elisaveta la lecțiunile savantului profesor universitar Nicolae Iorga. Stăm fascinați sub marea impresie ce ni-a făcut

aceasta onoare ce s'a făcut catedrei. E semnul vremilor când reginele demostrează înălțimea catedrei. Fericită țară care a ajuns a vedea aceste vremuri.

Di prof. Iorga a întimpinat pe regină cu următorul discurs:

Doamnă,

Venirea Majestății Voastre la un curs de Universitate merit a da tineretului nu numai știință, ci și o părintească îndrumare către înaltele și grelele datorii ale vieții publice, care cere știința trecutului, aprecierea sigură a prezentului și vederea viitorului într'o lumină de ideal, ne este la toți, profesorului ca și ascultătorilor săi o mare onoare.

Precum în anii trecuți, prezența unui principe din Casa domnitoare a României între tinerii cu ajutorul cărora va cărmui la ceasul Său, a dovedit din partea Dinastiei, pe care am ales-o, pentru a o respecta și iubi, ajutând-o devotat să îndeplinească tot ce așteptăm dela dânsa, înțelegerea binevoitoare pentru valoarea culturale naționale, cea mai mare forță a unui popor modern, pasul pe care Maj. Voastră îl face astăzi către Inalta școală, după ce, ieri, a admirat în vechile noastre lăcașuri comorile artei românești, e încă un îndemn pentru noi, încă un inel, de legătură între viața noastră sufletească și conducerea intereselor românești de Dinastie.

Se va munci la Universitate și de acum înainte cu același sentiment puternic că ea valorează ceva înainte de toate prin interpretarea ei morală, și de câte ori ne vom învrednici de vizite ca acestea, vom înțelege cu totii că această continuă muncă tăcută a fost înțeleasă nu numai ca o jertfă pentru țară, dar și ca un modest omagiu către Suveranul în care, din zilele bunului rege Carol, am văzut totdeauna întruparea mândriei românești gata să se apere și să facă dreptate, față de Aceea care urmărește mai de aproape îndoielile, luptele și biruințele unei conștiințe severe și față de copiii Lor, născuți pe pământul nostru și crescuți în cultul tradițiilor românești.

Se înțelege că însuflețirea a fost mare.

Exercițiile de cugetare și vorbire

În conformitate cu principiile școlii active.

De Iosif Stanca învățător.

(Urmare)

Cap. II.

Vara.

15. Rusaliile.

E la începutul verii. Crângul și pădurea sunt de un verde saturat. Câmpiile și livezile sunt înflorite. Sânzienele și macul sălbatic se marează din mulțimea de flori. Grânele își ridică îndrăznește spicul. Când adie vântul, ochiul se pierde pe o mare verzie de valuri. Când privești priveliștea aceasta o moleșeală te cuprinde; par'că-ți vine să adormi. Ciocărlia se ridică la înălțimi ametoitoare. Răsună cântecul ei de preamărare. Din zările albastre se rezește ca o săgeată. Dispare fără urmă prin sămănături. Pitpălacul își urmează cântecul său măsurat. Crăstăul răscaie contribuind mai mult la disarmonia versurilor. Prin văzduh zboară o mulțime de fluturi de diferite mărimi și colori. Albine zboară din floare în floare, producând zumzetul lor deosebit. Șopârle sprintene și verzii stau lungite la soare. Când te zăresc se ascund repede prin găuri și crepături. Toate ne îndeamnă să preamărim pe D-zeu.

Teme de executat:

Desemn: Ciocărlia.

Limba română: Descrierea Rusaliilor.

16. Ruga.

E zi frumoasă de vară. Sămănăturile sunt vesele și frumoase. Grâul a dat spicul. Se clătină în valuri la bătaia soarelui. Toate prevestesc roduri din belșug. Oamenii voiesc să dea mulțumită lui D-zeu.

E după sfânta liturgie. Se pregătesc să iasă cu ruga (litia). Înainte merg cu praporii. Acestora le urmează copiii îmbrăcați în stihare. Apoi merge preotul îmbrăcat în haine luminate cu cântăreții și în urmă tot poporul.

Pe cale rostesc cântece și rugăciuni evlavioase. Toți merg în ordine și liniște ascultând cântările sfinte. Cei rămași pe acasă ies prin curți și pe la porți cu capetele descoperite.

Ajunși la locul destinat preotul face sfințirea apei. Rostește rugăciunea de deslegate. Dacă este, se înalță și vr'o rugă (cruce mare de lemn).

După sfârșirea rugăciunii femeile aștern masa. Din bucatele aduse împart la copii și la săraci. Toți gustă din harul lui D-zeu.

După masă se întorc în ordine spre casă. Se rostesc de nou cântece evlavioase. Preotul stropește cu apă sfințită holdele pe lângă cari trece. Pe strade stropește casele și edificiile dinprejur.

Dela biserică se întorc în ordine acasă.

Teme de executat:

Lucrul manual: O cruce din lut.

Desemn: Un prapor cu aquarele.

Limba română: Momente mai însemnate dela rugă.

17. Seceratul.

E luna lui Cuptor. Căldura e mare. Grâul a dat în pârghă. E galbin ca aurul. Spicele își pleacă capetele în jos. Sunt vline de belșug. Când adie vântul se formează valuri valuri.

De dimineața vin secerătorii. Bărbații vin pe umeri având coase. Femeile și fetele au în mâni câte o seceră. În cap poartă corfe cu demâncare. Un băiat mai răsărit are într'o mână un urcior cu apă.

Se începe lucrul. Bărbații înainte taie cărări largi prin grâu cu coasele. La capătul fiecărei brazde ascute coasa cu gresia. Atunci coasa zingănește. În urma coasilor urmează femeile. Ele strâng brazdele cu seceră, făcând mănunchi. După ele urmează legătorii. Aceștia întind legăturile. Iau mănunchii și-i așează pe legături. Prinde capetele legăturilor cu amândouă mâinile. Le strânge bine cătră olaltă și le leagă.

De cu seară strâng snopii la olaltă. Li așează în cruci. Aici grâul se uscă. Când isprăvesc se reîntorc spre casă. Cântă și se veselesc. Sunt veseli când văd că Dumnezeu a încununat cu belșug munca lor.

Teme de executat:

Lucrul manual: O seceră din lut pe stativă.

Desemn: O coasă.

Limba română: „Secerătorii“.

18. Incendiul.

E vremea în puterea nopții. Intunec de nu vezi cu ochii. Într'o parte a orizontului se vede o lumină mare.

În liniștea nopții se aude un dangăt de clopot. Oamenii se scoală spăriați din somn. Aleargă grăbiți spre incendiu.

Flacări roșii a cuprins întreg edificiul. Bolta cerului e întreagă luminată. Un miros greu de părjol e peste tot satul. Văzduhul e plin de fum greu și nădușitor. Ce întâmplare nefericită. Doamne, scapă-ne de

rău! Bărbații aleargă cu scări, cu furci și cu securi ca să stângă. Unii aleargă cu vase pline cu apă. Din pompă sboară valuri largi de apă ca să potolească focul. Fiecare se nizește după puterile sale să ajute ceva.

În urmă focul s'a stins. Toți se simt acum mai ușurați. Dau mulțumită lui D-zeu că au scăpat de un incendiu îngrozitor.

Teme de executat:

Lucrul manual: Un clopot.

Limba română: Descrieți ce a-ți văzut la un foc mare.

19. Udatul pomilor.

În curtea școlii sunt sădiți niște pomișori de curând. Aceștia stau toată ziua în bătaia soarelui. Nu au umezeală de ajuns. Ei sufer de secetă. Frunzele sunt sbârcite și pline de praf. N'a plouat de mult. Pe cer nu se arată un singur nor. Pomișorii trebuie udați.

Învățătorul adună școlarii în jurul său. Unii trag apă din fântână. Alții cară apa cu un ciubăr. Vr'o câțiva fac câte un vâlău în jurul pomișorilor. Câțiva udă cu stropitorul în jurul pomișorilor. Pare că plouă. Apa intră cu încetul în pământ. Pământul e plin de umezeală. Peste pământul umed se trage pământ proaspăt. Ca umezeala să nu evaporeze aduc în niște corfe frunze uscate. Le presară împrejurul pomișorilor.

În pământul umed, rădăcinile pomișorilor intră cu înlesnire în pământ. Din crengile retezate răsar rând pe rând mlădițe tinere. Acestea încurând înfrunzesc. La căldura soarelui și la umezeală se simțesc bine. Par'că răd de bucurie. Școlarii se joacă voioși împrejurul lor. Li îngrijesc cu bucurie. Ei știu că prin aceasta fac un nespun bine omenimei.

Teme de executat:

Lucrul manual: O cană de udat din lut pe stativă.

Desemn: Un pomișor.

20. Papanida.

E dricul verii. N'a plouat de mult. Apa de prin păraie a secat. Sămănăturile tângesc după ploaie. Nu mai cade nici o rouă. Câmpul a început să rosească, să se uște. Vitele sunt slabe, se uscă pe picioare. Din când în când dau un muget tânguitor. Prin văzduh sboară cete de corbi croncănitori. Semne rele. Urgia lui Dumnezeu. Oamenii sunt năcăjiți. De mult nu i-a ajuns așa groasnică plagă.

S'a sfârșit sfânta liturgie în biserică. Preotul în-genunchiază înaintea sfântului altar. Norodul îi urmează. Rostește rugăciunea de neplouare. Imploară harul lui Dumnezeu. Șoapte lainice se aud din toate părțile. Toți sunt acum ușurați, întăriți în credință.

După amiazi la gârlă cete de copii. Unii se urcă în sălci. Taie mlădițe tinere. Cu aceste îmbracă pe unul mai răsărit. Acesta e *papanida*. Pornesc cu el de-a lungul satului, rostind versuri de ploaie. Din fiecare casă ese cineva cu câte un ulcior de apă. O varsă peste *papanidă*. Nu se uită să și răsplătească osteneala copiilor nevinovați.

Teme de executat:

Limba română: Momentele mai însemnate la *papanidă*. Cântece. Versuri.

21. Furtuna.

Zi de vară! Soarele pripește pe cer. Căldura e de nesuferit. Nori gri și negri se ridică din toate părțile. Paserile sboară învrăjbite în toate părțile. Vântul bate cu putere. Rotocoale mari de pulbere se ridică în văzduh. Vijelia ridică pene, frunze, paie și alte lucruri ușoare. Oamenii și animalele se scutesc dinaintea furtunei.

Dela un timp norii negri sunt luminați de fulgere. Acestea despică aerul în zig-zaguri. Detunături puternice cutremură pământul. Un fulger se descarcă asupra unui brad înalt. O detunătură puternică îi urmează. Cât ai bate în palme bradul se culcă la pământ. Acum e numai țandări.

Spre orizont se văd șiroaie de ploaie. Picuri mari cad la pământ. Ropăie ploaia. Cade acum pare că toarnă cu găleata. Printre stropii mari se vede și câte un globurel de grindină.

În urmă și ploaia înceată. Norii aleargă grăbiți purtați de vânt. Soarele lucește din nou pe cer. În partea opusă a soarelui se arată curcubeul. Oamenii și animalele ies iarăși de prin adăposturile lor. Pășerile ciripesc voioase pe ramuri. Dau mulțumită lui Dumnezeu că a trecut furtuna.

Teme de executat:

Limba română: Descrieți ce a-ți văzut când a venit o furtună.

22. Pădurea.

În apropierea comunei se află pădurea. Pădurea o formează stejarii, fagii, teii, plopii și alți arbori. Unii arbori dau și rod. Stejarul face ghindă, iar fagul face jir. Cu ghindă și cu jir se nutresc porcii.

În pădure trăesc iepuri, căprioare, cerbi, gligani, vulpi, lupi, urși ș. a. Acestea se numesc animale sălbatice.

Prin ramurile și prin scorburile arborilor își fac pasarile cuibul. Prin stărpirea insectelor pasarile devin foarte folositoare. Prin cântecele lor ne desfătează și ne îndeamnă la lucru.

În pădure e răcoare. În ținuturile unde sunt multe păduri plouă regulat. Frunzele arborilor regulează aerul și atrage umezeala. Să petrecem vara în pădure e foarte plăcut și sănătos. Prin ea curg de regulă și izvoare. La acestea trag animalele să se adape.

În mijlocul unor păduri se află poeni. Poenile sunt acoperite cu iarbă verde ca mătasa. Prin iarbă cresc flori mirositoare, cari te îmbată cu miremele lor. Intreaga pădure în zilele frumoase de vară are înfățișarea unui raiu pământesc.

Teme de executat:

Lucrul manual: Ghinda din lut.

Desemn: Frunze cu aquarele.

Limba română: Descrierea pădurii.

23. Turma.

Se zărește de ziuă. Tulnicul resună de-alungul stradelor. Dela fiecare casă se trezește cineva ca să lase vitele în turmă. Înainte merge o vită mai mare și mai frumoasă. Aceea de regulă poartă talanga. Aceea e cârma turmei.

Mai de timpuriu ies la câmp boii. Acestora le urmează caii. Aceștia formează laolaltă stava. De stavă grijește stăvarul. Urmează apoi vacile, de cari se îngrijește văcarul. Acestea trebuiesc purtate la pășune bună ca să dea lapte mult. Mai pe urmă se scot vițeii, caprele și oile. Vițelul trebuie să bage de seamă să nu-i poarte în apropierea vacilor. Dacă se întâmplă aceasta, ușor scapă la mamele lor și sug tot laptele. De oi se îngrijește ciobanul. Oile de regulă sunt ținute la muști. Acolo au staulle anume pregătite. Locul unde petrece ciobanul cu oile se numește stână. Aici se pregătește din zăr și din făină bolmoșul cel minunat. Ciobanul când paște turma, zice duios din fluer. Nedespărțit de turmă e și zăvodul — un câne mare de oi. El păzește să nu năvălească animalele sălbatice în turmă.

Teme de executat:

Lucrul manual: Un tulnic din lut. Un fluer ciobănesc.

Desemn: Un clopoțel, o talangă.

Limba română: Viața dela stână.

24. Albina.

E timp frumos. Soarele strălucește. Albinele zboară pe câmpie. Ele bat din aripi. Aripile sunt subțiri ca de piele. Albinele se așează pe flori. Florile încep să se elatine. Albina nu cade. Ea se ține strâns cu cele 6 picioare. La picioare are ghere; cu ele se ține strâns de flori. Albina își vară capul în floare. Cu botul suge suculele dulci. Acesta trece prin stomac din care se prefăce mielea. De pe flori albinele culeg polen. Acesta îl cară cu ajutorul aripelor și a picioarelor. Din polen albinele pregătesc ceară.

Când albinele sunt încărcate se întorc spre casă. De departe zăresc coșnițele. Acestea au forma unui sul, unei buți sau unei corfe. De o parte se află urdinișul. Pe acesta albinele umblă. Descarcă numai suculele și polenul adus și merg mai departe. Ele nu au pace de dimineața până seara, sunt foarte sărguincioase.

Albinele au ace. Acul e ascuns într-o teacă în gârtea dinapoi a corpului. Într-o beșicuță se află veninul. Dacă le întărităm sau le atingem, se înfurie și ne înghimpe. Ghimpele e arma albinei. Din beșicuță trece veninul la împunsătură. Atunci ne doare și se umflă. Albina vrea acum să scoată ghimpele. Aceasta nu se poate; pe ghimpe se află niște ghimpi mici, cari nu lasă să iasă. Albina se smucește cu putere. Acul rămâne în împunsătură. Albina merge mai departe. Dar încurând trebuie să moară. Ea fără ghimpe nu poate trăi.

Teme de executat:

Lucrul manual: O coșniță de stupi.

Desemn: O albină.

Limba română: Cum strâng albinele mielea.

(Va urma).

Despopularea și alcoolismul.

Pentru că guvernul a propus un nou regim al alcoolului, chestiunea alcoolismului rămâne de actualitate și asta explică faptul că revin asupra acestui subiect, apropiindu-l de o altă chestiune cu care cea dintâi e strâns legată aceea a descreșterii natalității.

Căci nu trebuie să ne îndoim că în aceasta stă scopul esențial al campaniei duse cu atâta ardoare contra flagelului care a cauzat și mai cauzează încă teribile ravagii: să prezervăm rasa noastră de o degenerare fatală, care rezultă dintr-o intoxicație continuă.

La 80.000 alienați în Franța, se spune că 20.000 au ajuns așa pentru că aveau părinți alcoolici, sau pentru că ei înșiși erau așa. Din 500 de alcoolici două treimi sunt alcoolici; din 640 copii de alcoolici, cari au putut fi observați, s-au constatat 55 cazuri tuberculoase.

S'au mai făcut apropieri între despopulare și alcoolism, arătându-se că departamentele în care consumarea alcoolului e cea mai intensă arată și cea mai mare descreștere a natalității sau degenerarea fizică cea mai caracterizată. Așa, de exemplu, în departamentul Orne populația a descrescut cu 80.000 de locuitori în 25 de ani; în Vosgi, în anul 1903, 60 la sută din contingentul militar a fost reformat.

Partea interesantă — am fi ispițiți să zicem mai bine partea tragică — este tocmai privilegiul unei țări pe care ne-am silit să o luminăm în toate chipurile, care știa unde merge fără a putea scăpa de primejdiile cari li erau cunoscute.

* * *

Primejdia alcoolismului a fost semnalată și întărită cu dovezi, nu nu zic din toate timpurile — căci părinții noștri, cari nu beneficiau încă de progresele științei, erau la adăpost bun contra răului — dar de mulți, foarte de mulți ani.

Un bun deputat, Claude, din Vosgi, a scris în anul 1887 un raport voluminos asupra rețelilor aduse de alcool; raportul acesta e un adevărat monument. Bine înțeles că raportul acesta n'a vindecat nici un uu bețiv, dar a trebuit să coste scump Statul. El conține de toate: grafice, diagrame, tabouri variate la infinit: statistice ale beției publice, criminalității, nativității, mortalității, vitalității, morții accidentale, sinuciderei și alienației mintale.

Acolo se vede că încă la 1887 se putea evalua la 1.600 milioane suma cheltuită anual pe alcool și la un miliard suma lefurilor pierdute printru alcoolism.

Vă închipuiți de singur că aceste cifre au fost cu mult întrecute de la 1887 încoace.

Ele au fost publicate, au fost comentate, s'a oftat din cauza lor, dar la ce a servit aceasta? În fiecare an ele erau ceva mai ridicate, cena mai înspăimântătoare.

Am voi să ne convingem că măsurile, fiscale ori altele, ce se vor lua și de cari se vorbește de atâta vreme, vor aduce rezultatele fericite așteptate dela ele. Dar ne vine greu să le vedem complet eficace.

Revangiile alcoolismului în Franța țin în realitate de o cauză profundă pe care membrii Ligilor de temperanță și deputații noștri nu o cunosc ori nu vor să o vadă: Francezul nu bea de plăcerea de a se adăpa; el bea pentru visul ce-i aduce beția; el cere alcoolului uitarea durerilor sale și necazurilor sale.

Acesta e un rău de ordin moral pentru care legile și reformele sunt un palativ neîndestulător. Tot același lucru e și în ce privește descreșterea nativității.

Cum a zis foarte cu drept doctorul Lannelongue, criza natalității este înaintea de toate o criză morală.

Biserica a făcut Franța; ea a fost secole bearându-l călăuză și povățuitoare societăților creștine. Distringând în Franța toate tradițiile, cari precedeau din spiritul creștin, s'au sesat izvoarele vitalității țării. Acesta e un fapt pe care trebuie să-l recunoască cei mai necredincioși ntei, cei mai aprigi, numai dacă au oarecare loialitate și elevație de spirit.

Statistica la care trebuie să ne întoarcem în totdeauna, și care nu e nici clericală, nici anticlericală, arată că regiunile unde descreșterea nativității e cel mai puțin simțitoare, sunt încă acele locuri unde s'a menținut credința și practica religioasă de altă dată: Finisterul, Morbihanul, Vendea, Lozère, Haute-Vienne.

Criza despoperării nu ține numai de cauze fiziologice, de o slăbire a rasei. Ea e afirmarea unei voinți hotărâte și chibzuite a francezilor și francezelor de a nu-și mai impune datorii cari păreau ușoare strămoșilor noștri, pentru că ele erau îndepluirea voinței lui Dumnezeu

Paris.

Edouard Durmont.

Țărănimea și alcoolul.

Este știut că sâteanul la noi ca și în alte țări, are mare credință că rachiul, alcoolul, îl încălzește și-i dă putere pentru munca de toate zilele.

Cât de greșită este aceasta credință n'avem nevoie să o spunem aci, căci aceasta au dovedit-o de mult, în urma unor îndelungate experiențe, specialiștii și oamenii de știință.

Vom arăta numai în cele ce urmează, ce s'a petrecut în Rusia, după declararea războiului, când s'a oprit cu desăvârșire consumațiunea rachiului și deci a alcoolului. În această chestiune „Cuvântul Moldovei”, gazeta săptămânală pentru românii din Basarabia și de peste Nistru, publică câteva amănunte foarte interesante.

*

Când cu începerea războiului s'a oprit vremelnic vânzarea rachiului în Rusia și în Basarabia, oamenii s'au înspăimântat. Mulți credeau, că viața lor de aci înainte are să se înrăutățească cu totul și spuneau că nimeni nu poate socoti ce greutate are să aducă oprirea vânzării rachiului.

Bărbații nu se lăsau nici ei mai pe jos. Ei spuneau că n'au să aibă cu ce să-și înferbinte sângele și să-și reînouiască puterile după o muncă grea și istovitoare. Cât despre petrecerile lor la nunți, cumetrii, etc., acestea nu se vor putea face „cum se cade”, fără rachiul, așa că ele pot fi considerate ca și desființate.

Într'un cuvânt vaete și jale mare, peste tot locul din cauza suprimării rachiului.

Au trecut însă câteva luni numai fără rachiul și părerea poporului despre această băutură alcoolică s'a schimbat foarte mult.

Ticăloșiile, cari înainte de vreme erau nenumărate, decând cu oprirea rachiului au început a se înpuțina. Lucrul la gospodărie a prins a spori, iar gospodarii cari decăzuse din pricina beției, au prins încetul cu încetul a se vindeca și a se întări. Petrecerile obștei sunt de atunci mai cuviincioase și mai demne. Sângele în oameni n'a înghețat din cauza lipsei rachiului și nimeni n'a murit din pricină că nu și-a putut „reînoui” puterile după o muncă obositoare.

Tot dela suprimarea vânzării rachiului s'au înpuținat certurile: s'a înpuținat foarte mult numărul grozav al jâlbilor de bătaii, al furturilor, al crimelor și a totfelului de ticăloși cari înjoseau și întunecau viața satelor. Într'un cuvânt s'au înpuținat considerabil orice fel de judecăți.

Sâtenii au prins deatunci a umbla mai curați și mai bine îmbrăcați; a-și plăti din datorii, ba a mai strânge și ceva economii la băncile populare.

*

Ce spun acum sâtenii după atâta timp dela oprirea rachiului, despre aceasta măsură salutară? Ei spun multe lucruri bune și frumoase, căci s'au trezit cu totul din amorțire și s'au lepădat de patima ticăloasă a băuturii.

Acestei măsuri se datoresc — fapt recunoscut și și mărturisit de orice sâtean — toate schimbările spre bine survenite de atunci încoace.

Între altele, sâtenii mai spun că judecățile la primării s'au ieșit dezecideori. Înainte vreme, cine avea vreo judecată, trebuia să cinstească martorii și pe judecătorii comunali, timp de vreo două luni până la ziua judecății. Iar în ziua aceea trebuia să dea atâta

rachiu de băut, încât să întrecă pe potrivnicul său, căci altfel nu eră nădejde că-l va dovedi. Afară de rachiu, câteva ruble în mână erau indispensabile. Acum rachiu nu se mai poate da de fel, iar bani în mână se dau mult mai puțin, fiindcă oamenii trezi au mai prins la obraz și le e rușine.

Așa s'a petrecut lucrurile după cele câteva luni dela oprirea vremelnică a vinzării rachiului. Când a venit vestea că această băutură s'a oprit pentru totdeauna, oamenii au rămas foarte liniștiți și mulțumiți, iar unii spuneau chiar că această măsură trebuia luată de mult. Nimeni n'a manifestat cea mai mică părere de rău de moartea rachiului.

Deatunci încoace satele s'au schimbat foarte mult în bine.

Iată o propagandă frumoasă care ar putea fi făcută și în satele noastre.

(„Românul“).

D. L. G.

CRONICA.

Nou director în Brașov. Cetim în „Gazet Transilvaniei“, că corpul profesoral al școlilor medii din Brașov intrunindu-se în conferință extraordinară a recomandat efortiei școlare, cu unanimitate de voturi, de director al școlilor medii din Brașov pe profesorul Dr. Iosif Blaga.

Concure.

În baza încheierii Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare cu Nrul 4088/1914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Gurani cu termen de alegere pe duminica din 3/16 ianuarie 1916 pe lângă următorul beneficiu:

1. Dela fiecare număr de casă câte 15 l. cucuruz sfărmat.

2. Stolele îndatinate.

3. Întregirea dela stat.

4. De locuință se va îngriji alesul, care va vedea și catehizarea elevilor dela școala primară.

Reflectanții vor avea a observa întru toate dispozițiile regulamentare în vigoare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu; *Vasilie Nicorutia* vicar ppsc.

—□—

2—3

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din Drăgoești (Drăgonfalva), tractul Belințului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post, garantate din parte comunei bisericesti sunt:

1. În bani gata 345 cor.

2. În naturalii: grâu $7\frac{1}{2}$ Hl. = 75 cor. cucuruz 6 Hl. = 42 cor.

3. Pământ arător $2\frac{1}{2}$ jugăre = 75 cor.

4. Relut de lemne pentru învățător 64 cor.

5. Pentru scripturistică 20 cor.

6. Pentru conferință, dacă participă 20 cor.

7. Pentru adunarea generală, dacă participă 20 cor.

8. Locuință în natură, grădină.

9. Dela înmormântări unde e poftit, 1 coroană.

Ce să mai cere după lege, până acuma sa dat dela stat și sperăm că și pe viitor se va da.

Dările după pământul învățătoresc, le va plăti alesul.

Petițiunile, instruate conform legilor în vigoare, cu documentele prescise, în original; întrucât sînt în original, întrucât sînt în funcție petiții, și cu atestat dela respectizii șefii tractuali și întru cât e vre-unul asentat ca voluntar, cu declarație prescisa, sînt a să adresa comitetului parohial din Drăgoești, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye); dănsii să se prezenteze, într'o Duminică, sau într'o Sărbătoare, în sf. biserică din Drăgoești, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Prezentarea e admisă numai în termenul concursual.

Petițiile neinstruite conform concursului, nu să admit.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala confes. gr. or. rom. din Budinț, tractul Belințului, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună te cu acest post sunt.

1. În bani gata 820 cor.

2. Locuință în natură cu grădină de 600 □

3. Pentru conferință 20 cor. în senzul concluz.

V. Sinod eparh. 91/1914.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

Dela înmormântări unde ve fi poftit câte 1 (una) coroană.

Înrăgirea de stat, carea e votată mai demult, se va cere și pentru noul învățător.

De curățirea pedinlăuntru și încălzirea locuinței învățătoresci se va îngriji însuși învăștorul, iar de a salei de învățământ comuna bisericescă.

Alesul învățător e dntor să conducă strana în Duminici și sărbători, să supravezheze școlari în sf. biserică fără altă remunerațune.

Reflectanții au se înainteze petițiile cocursuale, instruate cu documentele prescise, comitetului parohial pe calea oficiului drotoprezbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye); și să se părezenteze în termenul concursual, într'o Duminică ori într'o sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tidic.

Reflectanții cari au mai fost în funcțiune, au se acudă și atestat de condiță dela protoprezbiteru în a căruia tract a fost mai în urmă.

Cei apti a conduce corul vocal existent, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite culori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazană, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și neslășiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.